

Asia

Epävirallinen kilpailukykyministerien kokous (avaruus) sekä EU:n ja ESA:n avaruusneuvoston kokous 20.11.2020

Kokous

Epävirallinen kilpailukykyministerikokous 20.11.2020 - 20.11.2020

Saksa järjesti EU:n neuvoston puheenjohtajana EU:n avaruusministerien epävirallisen videokokouksen. Kokouksessa käytiin politiikkakeskustelu aiheesta Euroopan rooli globaalissa avaruustaloudessa. Kokouksessa ei tehty päätöksiä.

Kokouksen jälkeen järjestettiin EU:n ja Euroopan avaruusjärjestön yhteinen avaruusneuvostokokous, jossa keskusteltiin globaalin avaruustalouden periaatteista. Avaruusneuvoston jälkeen julkaistiin yhteinen teksti globaalin avaruustalouden periaatteista EU:n neuvoston päätelmien ja ESA:n neuvoston päätöslauselman muodossa.

Saksa järjesti EU:n neuvoston puheenjohtajana EU:n avaruusministerien epävirallisen videokokouksen Euroopan roolista globaalissa avaruustaloudessa. Tapaamisen tavoitteena oli vaihtaa näkemyksiä puheenjohtajan valmisteleman taustamuistion ja sen kysymysten pohjalta. Kokouksessa ei tehty mahdollisia päätöksiä. Suomea edusti elinkeinoministeri Mika Lintilä.

Kokouksen jälkeen järjestettiin EU:n ja Euroopan avaruusjärjestön yhteinen avaruusneuvostokokous, jossa keskusteltiin globaalin avaruustalouden periaatteista puheenjohtajamaiden (Saksa ja ESA:n puheenjohtajamaat Ranska ja Portugali) valmisteleman taustapaperin kysymysten pohjalta. Suomea edusti valtiosihteeri Kimmo Tiilikainen. Avaruusneuvoston jälkeen julkaistiin yhteinen teksti globaalin avaruustalouden periaatteista EU:n neuvoston päätelmien ja ESA:n neuvoston päätöslauselman muodossa. Teksti oli hyväksytty etukäteen EU:n neuvoston kirjallisessa menettelyssä ja ESA:n neuvostossa 20.11.20.

Kummankin kokouksen aluksi puheenjohtaja kertoi keskustelun taustoista. Kaikki jäsenmaat ja komissaari Breton esittivät näkemyksensä kokousten taustapaperien kysymyksiin.

Komissaari Breton korosti EU:n avaruusohjelmaa eurooppalaisena menestystarinana ja ohjelman vaikutusta niin elpymispaketille kuin vihreälle ja digitaaliselle siirtymälle. Komissaari totesi komission elpymissuunnitelman hyödyttävän myös avaruussektoria. Erityisesti new space-kehityksen edistäminen on tarpeen, mihin komissiolla on valmisteilla erityisiä toimenpiteitä. Lisäksi komissaari kertoi uudesta satelliittilaajakaista-aloitteesta ja piti tärkeänä, että eurooppalainen itsenäinen pääsy avaruuteen varmistetaan. Komissaari oli toivonut voivansa julkaista EU:n ja ESA:n yhteistyösopimuksen tässä kokouksessa, mutta valitettavasti ei vielä olla niin pitkällä. Komissaari korosti, että Galileo-ohjelman kannalta on välttämätöntä, että päävastuu hankinnoista (*Contracting Authority*) säilyy EU:lla.

Useat jäsenmaat näkivät avaruustoiminnan ja erityisesti EU:n avaruusohjelman merkittävänä Euroopan strategiselle riippumattomuudelle. Myös itsenäinen pääsy avaruuteen nähtiin tärkeäksi. Useat mainitsivat myös välttämättömäksi kehittää Euroopan konnektiviteettikykyä. Jotkut mainitsivat myös kyberturvallisuuden kriittisyyden avaruusratkaisujen turvallisuudelle.

Monet jäsenmaat korostivat toimenpiteitä new space –kehityksen edistämiseksi. Erityisesti yksityisen rahoituksen saatavuutta pidettiin asiana, jossa Euroopalla on vielä parannettavaa. Myös julkisten hankintojen kautta voidaan edistää new space –kehitystä. Sekä upstream- että downstream-sektorin kilpailukykyyn ja tasapuolisten kilpailuedellytysten varmistaminen globaalisti on olennaista.

Useat jäsenmaat korostivat avaruuden tärkeyttä muille aloille ja politiikkatavoitteille, erityisesti vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä. Tietoisuutta tästä tulisin monen jäsenmaan mielestä lisätä. Monet jäsenmaat korostivat puheenvuoroissaan, että avaruusratkaisut ovat olleet hyödyksi covid-kriisin aikana ja katsoivat niillä olevan merkitystä myös kriisistä toipumisessa. Useat katsoivat, että avarusteollisuuden toipumista on tärkeää edistää EU:n, ESA:n ja jäsenmaiden toimenpitein.

Pääosa jäsenmaista mainitsi olennaiseksi Euroopan aktiivisuuden kansainvälisen sääntelyn kehittämisessä, erityisesti YK:n avaruuskomiteassa COPUOSissa. Monet nostivat erityisesti avaruusliikenteen hallinnan (*Space Traffic Management*) teemaksi, jossa Euroopan on sekä valmisteltava yhteistä eurooppalaista näkemystä ja kyvykkyyttä että oltava aktiivinen kansainvälisessä keskustelussa. EU:n avaruusohjelman tilannekuva-alaohjelma nähtiin tässä keskeisessä roolissa.

Pääosa jäsenmaista korosti eurooppalaisen yhteistyön merkitystä. EU:n ja ESA:n yhteistyön tulisi perustua kumppanuuteen ja toisiaan täydentäviin rooleihin ja kompetensseihin. Osa jäsenmaista toi ilmi tyytymättömyytensä EU:n ja ESA:n välisten neuvottelujen vaikeaan tilanteeseen ja korostivat, että ESA:lla pitäisi olla päävastuu hankinnoista (*Contracting Authority*) myös Galileo-ohjelmassa.

Suomi korosti puheenvuoroissaan erityisesti avaruusratkaisujen merkitystä ympäristötavoitteiden kannalta. Erityisesti ilmastonmuutoksen seurannassa avaruusdatalla on merkittävä rooli, ml. ympäristön muutosten havainnoinnissa sekä luonnosmullistuksiin reagoinnissa. Suomi katsoi, että sektoria on rohkaistava uudistumaan ja erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia on edistettävä, myös julkisten hankintojen avulla ja houkuttelemalla yksityistä rahoitusta. Avaruussektorin ja muiden alojen yhteistyöllä voidaan parhaiten edistää uusia innovaatioita ja liiketoimintamahdollisuuksia. Lisäksi Euroopan johtava rooli avaruuden kestävästä käytön edistämiseksi ja aktiivisuus avaruusliikenteen hallinnan kehittämisessä myös kansainvälisessä yhteistyössä on olennaista.

Kilpailukykyneuvoston lopuksi Portugali esitteli pj-kautensa tavoitteita ja ohjelmaa. Avaruuspolitiikassa prioriteetteina ovat erityisesti new space ja kaukokartoitusdatan merkitys valtameri- ja ilmastonmuutostutkimukselle. Kilpailukykyneuvostossa 28.5.2021 on tarkoitus hyväksyä neuvoston päätelmät new space-teemasta.

Suomen edustajat

Elinkeinoministeri Mika Lintilä, TEM (epävirallinen kilpailukykyneuvosto); Valtiosihteeri Kimmo Tiilikainen, TEM (avaruusneuvosto); Kv-virkamiesavustaja Nina Alatalo, TEM; erityisasiantuntija Taru Löytymäki, TEM; erityisasiantuntija Leila Vilhunen, VNK; johtava asiantuntija Maija Lönnqvist, TEM; Jonna Lehtinen, EUE; Head of Space Kimmo Kanto, Innovaatorahoituskeskus Business Finland

Asiakirjat

Neuvoston päätelmät ST 12851/2020

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	avaruus, avaruusoikeus, kilpailukykyneuvosto, jaosto tutkimus ja innovaatio (EU 20) LVM, TEM, UM
Tiedoksi	ALR, EUE, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, VM, VNK, VTV, YM